[2019] 4 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 247

ਡੌਵਾਲਾਲ @ਗਣੇਸ਼ ਦੇਵਾਂਗਨ ਅਤੇ ਓ. ਆਰ. ਐੱਸ. ਵੀ.

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ

(ਹੁਣ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ)

(2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 478-479)

15 ਮਾਰਚ, 2019

[ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ ਅਤੇ ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 s.302 r/ws. 149 ਅਤੇ ਐਸ. 147, 148, 323, 342, 450 – ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ-ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫਆਈਆਰ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਉੱਤੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਸਮੇਤ 17 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 147, 148, 323, 342 & 450 ਅਤੇ ਯੂ/ਐਸ. 302 ਆਰ / w.149, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ.-ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ. ਆਰ. ਐਲ.)। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ (ਚਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 9 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 2016 ਦਾ ਆਈ. ਡੀ. 1 ਜਿਸ ਵਿੱਚ 5 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾਃ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਅਸਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ-ਪਰ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ-ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਦੋਸ਼

ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਖਿੱਚਿਆ ਸੀ-ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ, ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਅਤੇ 4 (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ) ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸੀ ਜਿੱਥੇ 25-30 ਵਿਅਕਤੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ 17 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ-ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਆਪਣੀ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ-ਪੀਡਬਲਯੂ-3 (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਿਧਵਾ) ਨੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ-ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੇ ਕੁਝ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੁਆਰਾ ਲੁਕਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਕੁੱਝ 7 ਵਿਅਕਤੀ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ-ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਿਆ-ਵਾਜਬ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ' ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ-ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਰੱਖਿਆਃ 1.1 ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ, ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਅਸਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਰਸਰਾਮ ਨੂੰ ਘਸੀਟਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਸਭ

ਤੋਂ ਵਧੀਆ, ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ, ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸੀ ਜਿੱਥੇ 25-30 ਵਿਅਕਤੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚੋਂ 17 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੇ ਕੁਝ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਲੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 7 ਵਿਅਕਤੀ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਮਾਂ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੀ। [ਪੈਰਾ 10,11] [252-ਐਚ; 253-ਏ-ਡੀ]

1.2 ਇਹ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 12] [253-ਈ]

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 478-479।

2000 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ Nos.410 ਅਤੇ 2000 ਦੀ 698 ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਵਿਖੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 15.06.2015 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਅਜੀਤ ਸ਼ਰਮਾ (ਏ. ਸੀ.), ਨਵੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਮੀਤੂ ਸਿੰਘ, ਅੰਸ਼ੁਮਨ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਅਭਿਜੀਤ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਬੀ. ਰਮਨਾ ਮੂਰਤੀ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ

ਲਈ।

ਸੁਮੀਰ ਸੋਢੀ, ਅਮਨ ਨੰਦਰਾਜੋਗ, ਆਸ਼ੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ, ਸੂਰਿਆ ਕਮਲ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ, ਜੇ. 1. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ, ਚਾਰ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਦੌਵਾਲਾਲ @ਗਣੇਸ਼ ਦੇਵਾਂਗਨ, ਮਨੋਹਰ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਪੁਨੀਤਰਾਮ ਵਰਮਾ (ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ <ID1,12,13 ਅਤੇ 16) ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 1 ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

2. ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 12 ਵਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਭਾਟਪਾਰਾ (ਦਿਹਾਤੀ), ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਾਏਪੁਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ (Ext.P-60) ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 05 ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇਤਰਾਮ ਤੋਂ (ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ) 24.02.1997 ਉੱਤੇ ਏ. ਐੱਮ. ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਪਰਸਰਾਮ ਯਾਦਵ, ਡਿਪਟੀ ਸਰਪੰਚ, ਪਿੰਡ ਜਾਰੋਦ, ਭਾਟਪਾਰਾ 'ਤੇ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 9 ਵਜੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਹ ਸੀਃ - "ਭੂਨੇਸ਼ਵਰ ਵਰਮਾ, ਕਾਮਤਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ, ਮੋਹਨ ਵਰਮਾ, ਕੌਸ਼ਲ ਵਰਮਾ, ਗਿਆਰਾਮ ਵਰਮਾ, ਸੰਤੋਸ਼ ਵਰਮਾ, ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਵਰਮਾ, ਸ਼ੰਕਰ ਲਾਲ ਵਰਮਾ, ਭਰਤ ਲਾਲ ਵਰਮਾ, ਵਰਿੰਦਰ ਉਰਫ ਤੱਕੂ ਵਰਮਾ, ਦੌਲਾਲ ਉਰਫ ਗਣੇਸ਼ ਦੇਵਗਨ, ਪੁਨੀਤ ਰਾਮ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਪਰਸਰਾਮ ਯਾਦਵ, ਡਿਪਟੀ ਸਰਪੰਚ, ਪਿੰਡ-ਪੰਚਾਇਤ, ਜਾਰੋਦ ਦੇ ਘਰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਆਏ ਅਤੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਲਾਠੀ, ਡੰਡਾ, ਖੋਟਲੈਟ ਨਾਲ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੋ ਕੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ। ਪਰਸਰਾਮ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਸਰਾਮ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ

ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ, ਡੰਡਾ ਅਤੇ ਭੂਨੇਸ਼ਵਰ ਵਰਮਾ ਨੇ ਪਰਸਰਾਮ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਲਗਭਗ 15-20 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਭਾਰ ਦਾ ਪੱਥਰ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਖੋਪੜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਖਿੰਡਾ ਗਿਆ। ”

3. ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ 17 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸ਼ੱਕੀ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ 17 ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 147,148,323,342 ਅਤੇ 450 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 1997 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 242 ਅਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਡਾ. ਏ. ਡੀ. ਪੁਰੇਨਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਸਿਰ ਨੂੰ ਕੁਚਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਖੋਪੜੀ ਦੀ ਹੱਡੀ ਉੱਤੇ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਕਈ ਫ੍ਰੈਕਚਰਾਂ ਨਾਲ ਚੀਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਅਤੇ ਖੋਪੜੀ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਕਾਰ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਨ।

5. ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਃ -

ਆਈ. ਪੀਡਬਲਯੂ-2-ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਨੇਤਰਾਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਾਂਚ-ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ। - “ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਪਰਸਰਾਮ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਲਾਠੀ (ਸੋਟੀ) ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ, ਫਿਰ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦਿਆਰਾਮ, ਰੋਸ਼ਨ, ਓਂਕਾਰ, ਵਿਨੋਦ, ਤਤਕੂ, ਦੇਵਾ, ਮਨੋਹਰ, ਮੋਹਨ, ਭੁਵਨ ਅਤੇ ਪੁਨੀਤ ਉੱਥੇ ਸਨ। ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਪਰਸਰਾਮ ਪਿੰਡ ਜਾਰੋਦ ਦਾ ਡਿਪਟੀ ਸਰਪੰਚ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਵੈਰ/ਝਗੜਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ 'ਨਿਕਲੋ ਸਾਲੇ ਕੋ "ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀ

ਬਿਹਾਰੀ, ਸ਼ੰਕਰ, ਹਰੀ, ਵਿਨੋਦ, ਸੁਨੇਸ਼ਵਰ, ਭਰਤ ਅਤੇ ਕਾਮਤਾ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਨਾ ਕੁੱਟਣ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਿਹਾਰੀ ਨੂੰ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੈਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਬਿਹਾਰੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਮਤਾ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੈਂ ਕੰਬ ਗਈ ਅਤੇ ਉਲਝ ਗਈ। ਫਿਰ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਦੁਲਾਰੀ ਬਾਈ ਨੇ ਮੇਰਾ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਫੜਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਈ ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਪਾੜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਝਾਕਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ। ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਪਰਛੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਲਾਠੀ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਿਹਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜਿੰਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਮਾਰੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਨੇਸ਼ਵਰ, ਬਿਹਾਰੀ, ਸ਼ੰਕਰ, ਤੇਤਕੂ, ਵਿਨੇਦ ਨੇ ਪੱਥਰ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਹੱਸ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ”

II. ਪੀਡਬਲਯੂ-3-ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਰਸਰਾਮ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਉਰਮਿਲਾ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆਃ -

“ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਬਿਹਾਰੀ, ਕੌਸ਼ਲ, ਹਰੀ, ਭਰਤ, ਭੁਵਨੇਸ਼ਵਰ, ਤੇਤਕੂ, ਕਾਮਤਾ, ਮੋਟੇ ਆਦਿ ਆਏ। ਉਹ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆਏ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਤੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਤਖਤ ਉੱਤੇ ਸੌਂ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕੁੱਟਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਤਾਂ ਬਿਹਾਰੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਭੱਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਘਰ ਤੋਂ ਪਾਰਛੀ ਤੱਕ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਕੁੱਟਿਆ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਛੀ ਤੋਂ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਿਹਾਰੀ, ਭੁਵਨੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਰਸਰਾਮ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਪੱਥਰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਪੱਥਰ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਅਤੇ

ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਪਾਰਸ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਕੁੱਟਿਆ। ਬਿਹਾਰੀ, ਹਰੀ, ਭਰਤ ਨੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਪੱਥਰ ਮਾਰਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਦਾ ਸਿਰ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। "

III. ਪੀਡਬਲਯੂ-4-ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਰਸਰਾਮ ਦੇ 11 ਸਾਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਰੇਂਦਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 7 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਜੋ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਖਿੱਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਭਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

6. ਦੂਜੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬਲੌਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਾਏਪੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 29.01.2000 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ 17 ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਃ -

"... ... ... ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 148 ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ, ਧਾਰਾ 450 ਤਹਿਤ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 342 ਤਹਿਤ 323 ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2 ਤਹਿਤ ਉਮਰ ਕੈਦ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਆਈ. ਡੀ. 1 ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਵਾਧੂ ਸਧਾਰਨ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 357 ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ 50,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਚੱਲਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। "

7. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 10 ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ 7 ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 2000 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ (ਆਈ. ਡੀ. 1) ਅਤੇ 698 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ No.10, ਬੀਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ. ਆਰ. ਐਲ.) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 9 ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ 2016 ਦੀ ਆਈ. ਡੀ. 1 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਆਈ. ਡੀ. 1 ਉੱਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 5 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਕਾਮਤਾ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਸ਼ੰਕਰਲਾਲ ਵਰਮਾ, ਭਾਰਤਲਾਲ ਵਰਮਾ, ਹਰੀਰਾਮ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਵਿਨੇਦ ਵਰਮਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਨਵੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ:

-

ਪੀ. ਡਬਲਯੂ.-2 ਨੇਤਰਾਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ।

II. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਨੇਤਰਾਮ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕੰਮ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ।

III. ਪੀਡਬਲਯੂ-3, ਉਰਮਿਲਾ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ।

IV. ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਭੀੜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਦੱਸਿਆ ਜੋ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

9. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਅਤੇ 4 ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

10. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ, ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਅਸਲ ਕੰਮ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਏ ਸੀ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਰਸਰਾਮ ਨੂੰ ਘਸੀਟਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ, ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ, ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸੀ ਜਿੱਥੇ 25-30 ਵਿਅਕਤੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚੋਂ 17 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

11. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇਤਰਾਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਪੀਡਬਲਯੂ-3-ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਨਰਿੰਦਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੇ ਕੁਝ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ

ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਲੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 7 ਵਿਅਕਤੀ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਮਾਂ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ।

12. ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate